

І мы там былі

ШТО ТАКОЕ БЕРЛІНАЛЕ?

У нямецкай сталіцы завяршаецца адзін з галоўных кінафестываляў свету

Гэта каля чатырохсот фільмаў у праграме, размеркаваных па конкурсах з асобнымі канцэпцыямі і па кінаэкранах у розных пунктах Берліна. Гэта агромністы кінарынак, дзе праекты атрымліваюць магчымасці для развіцця, а гатовыя фільмы — вялікія экраны, каб быць на іх паказанымі (напрыклад, наш «Хрусталь» на сёлетнім Берлінале таксама знайшоў пакупнікоў). Гэта чырвоныя дарожкі і кіназоркі на іх, на прэс-канферэнцыях, на сцэнах, на інтэрв'ю, на берлінскіх вуліцах. Гэта варкшопы, пікеты, сустрэчы, прэзентацыі, фуршэты, цырымоніі ўзнагароджвання, проста цырымоніі, вечарыны, мядзведзі ў прасторы горада і кінарэцэнзіі ў свежых газетах. Уладальнікі «Залатога мядзведзя» і іншых ўзнагарод будучы агучаны ўжо сёння ўвечары, 16 лютага, са сцэны асноўнай кінапляцоўкі фестывалю — кінатэатра *Berlinale Palast*.

КІНО ПАЎСЮЛЬ

Пакуль горад ахоплены Берлінале, назіранне за наваколлем прыносіць асаблівае задавальненне. Найбольш сімвалічнай (і зайздроснай) сцэнай з жыцця Берліна ў гэты час лічу доўгую чаргу ў чаканні адкрыцця білетных кас. Чаргу з людзей, якія метадычна прыходзяць у месца прызначэння са сваімі крэсламі і чытвом ды дзелавіта закідаюць нага на нагу перад пакуль закрытым акном. Хоць па сённяшнім часе з яго рытмам, тэхналогіямі і практычнасцю цяжка ўявіць, што любоў да кіно можа праяўляцца такім самаахвярным чынам. Кажуць, людзі прыходзілі і са спальнікамі, але на свае вочы не бачыла. Можа, гэта рэгрэс і крэслы таксама хутка знікнуць.

Па ўсім горадзе на старонцы з тэмай Берлінале адкрываюцца тысячы газет: учарашні дзень у сённяшніх рэпартажах, аглядах, інтэрв'ю, дзеля каторых нехта не спіць начама. Перад пачаткам аднаго з паказаў бачыла мужчыну, які ў прыцемках глядацкай залы чытаў свежую газету з партатыўным ліхтарыкам (не тэлефонам), прынесеным, відаць, спецыяльна дзеля гэтага. Канешне, рэцэнзіі на ўчарашнія сусветныя прэм'еры будзеш чытаць, нават калі для гэтага спатрэбіцца прыцягнуць таршэр: уласна ў гэтым маштабе і сіла Берлінале, бо форум атрымлівае права першым паказаць новыя работы знакамітых аўтараў і ў пэўным сэнсе фарміруе кінематографічны парадак дня.

Людзей з бэйджамі кінафестывалю можна сустрэць на любой вуліцы горада: штогод Берлінале мае каля трохсот тысяч гасцей. Сёлета сярод іх Жульет Бінош (старшыня журы асноўнага конкурсу), легендарная Шарлота Рэмплінг (на гэтым Берлінале атрымала ганаровага «Залатога мядзведзя»), Катрын Дэнэй (выканальніца галоўнай ролі ў фільме Андрэ Цешына «Ворагі», што ўдзельнічае ў асноўным конкурсе), Крысціян Бэйл (Бэтмэн, які непазнавальна перамяніўся для ролі ў фільме «Улада» Адама Макея), рэжысёры Агнешка Холанд, Франсуа Азон, Фаціх Акін і іншыя. Цудоўная актрыса Шарлота Рэмплінг на прэс-канферэнцыі сказала журналісту, які ўстаў, каб задаць ёй пытанне, што ведае, хто ён. А той адказаў: «Вось чаму я сеў так далёка».

Прастора, дзе канцэнтруюцца асноўныя падзеі кінафестывалю, становіцца і месцам, дзе можна выступіць з патрабаваннем павысіць узровень заробтнай платы работнікам сферы кінематографа ці чарговы раз падтрымаць кінарэжысёра Алега Сянцова. Наваколле Патсдамер Плац такім чынам становіцца месцам для соцыяльнага галасоў, у кіно яны гучаць ці на вуліцы.

ХМАРКІ

Ужо васьмнаццаць гадоў дырэктарам Берлінале з'яўляецца харызматычны Дзітэр Кослік, над якім апошнім часам сталі згусчацца хмары. Па меркаванні кінасупольнасці, сэрца Берлінале патрабуе перамен, а той, хто кіруе форумам такі доўгі тэрмін, справакаваць рэформы не здольны. Пару гадоў таму нямецкія рэжысёры нават падпісалі і апублікавалі ў часопісе *Spiegel* калектыўнае пісьмо з патрабаваннем памяншаць кіраўніцтва Берлінале, праўда, існуе думка, быццам іх асноўная незадаволенасць заключалася ў тым, што работы іх аўтарства не трапляюць у конкурсную праграму.

На думку некаторых, Кослік надварот шмат зрабіў для прысутнасці айчыннага кіно ў секцыях форуму. І праўда: апроч асобнага конкурсу нямецкіх фільмаў, карціны вытворчасці Германіі прысутнічаюць паўсюдна, так што дыскры-

млінацыю разгледзець складана, але ж ці існуе ў творчых амбіцыях слова «дастакова».

Кажуць, калі ў адказ на апублікаванае пісьмо было вырашана сабрацца ўсім разам, у тым ліку з прадстаўнікамі ўлады, і запытацца, што менавіта не задавальняе кінасупольку, тая знайшла пералічыць толькі тое, што ёй падабаецца. Так ці інакш Дзітэр Кослік паабяцаў не працягваць свой кантракт, а значыць, сёлетні Берлінале для яго апошні.

АРТ

Колькаснае багацце праграмы Берлінале можа як радаваць, так і расчароўваць. З аднаго боку, з чатырохсот фільмаў кожны можа выбраць нешта па сваім гусце і перавагах. З іншага боку, у такім роскідзе разуменне сапраўды каштоўнага кіно губляецца. Селекцыя Берлінале паказвае разнастайнасць тэм, формаў і чаго заўгодна, але толькі не прадгледжвае выверанай і высакаякаснай падборкі.

Расшырэнне праграмы ў свой час прывяло да з'яўлення, напрыклад, такіх секцый, як «Кулінарнае кіно», дзе тэматыка зразумелая, альбо «Berlinale Special», што больш факусуецца на зорках і папулярным кантэнце. Зразумела, што задача вялікага кінафестывалю — даць як мага больш нагод глядачам далу-

невялікага гарадка жыхарамі становяцца прывіды.

Нельга не прызнаць, што чырвоныя дарожкі, зоркі, люксы бок кінематографа, якія прыцягвалі ўвагу ва ўсе часы, з'яўляюцца важнай часткай маштабнага кінафестывалю. І яны занялі сваё пачаснае месца на Берлінале, хоць мастацтва кіно ў той жа час размылася паміж сотнямі карцін праграмы.

Чырвоныя дарожкі, дарэчы, тут праходзяць амаль кожны дзень, а з той нагоды, што гэта люты, прастору каля *Berlinale Palast* прыходзіцца ацяпляць. Удзельнікаў прывозяць на аўтамабілях Audi — аднаго з асноўных партнёраў форуму, а калі нейкі міністр прыедзе на аўтамабілі іншай маркі, у адносінах фестывалю і партнёра можа ўзнікнуць напружанасць.

Дарэчы, чырвоная дарожка сёлета «зялёная», бо зроблена з перапрацаванага смецця — гэтка заява пра клопат аб наваколлі. Праўда, каб у сваю чаргу перапрацаваць саму чырвоную дарожку, пасля заканчэння кінафестывалю яе павяжуць у Італію, бо ў Германіі адпаведнай тэхналогіі няма. Затое прыгожы жэст.

НАРЭШЦЕ

Напэўна, сэрца Берлінале сапраўды патрабуе перамен, і гэтыя будучыя перамены інтрыгуюць як нішто. Больш нават, чым сённяшня цырымонія ўзнагароджвання. Фестываль застаецца адным з галоўных кінафорумаў свету, становіцца месцам для выказвання сваёй пазіцыі, збірае вакол сябе тысячы людзей, прывозіць зорак і легендаў кіно, у рэшце рэшт паказвае фільмы, але, здаецца, не можа даць азначэнне самога сябе. Грандыёзнаму, яму засталася раздаць мядзведзяў, паўторна паказаць пераможцаў і пачаць рыхтаваць юбілейны, сямідзясяты, Берлінале.

Магчыма, ён зможа зрабіць чэргі перад білетнымі касамі ў наступным годзе яшчэ даўжэйшымі. А агляд вартых фільмаў, якія мы выпадкова-невывадкова знайшлі на фестывалі, будзе ў адным з наступных нумароў.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.

Сугучча

Повязь часу ў музыцы... і камені

У Мінску і Нясвіжы прагучалі старажытныя сардзінскія спевы ў выкананні італьянскага калектыву «Tenores» — гэта частка культурнай акцыі, прысвечанай беларуска-сардзінскім сувязям, што ўзніклі больш як 400 гадоў таму.

...Як ведаюць многія, знакаміты італьянскі архітэктар Джавані Марыя Бернардоні 13 гадоў свайго жыцця правёў у Беларусі і браў самы непасрэдны ўдзел у будаўніцтве і праектаванні ўнутранага аздаблення адной з жамчужын Беларусі — Нясвіжскага палаца Радзівілаў, а таксама фарнага касцёла і калегіі езуітаў. (У знак удзячнасці і прызнання заслуг першага ў ВКЛ і Польшчы барочнага архітэктара ў 1993 годзе ў Старым парку Нясвіжа быў устаноўлены бюст Джавані Бернардоні). Але па дарозе ў Вялікае Княства Літоўскае архітэктар шмат працаваў на будаўніцтве цэркваў у Італіі — Неапалі, Абраца, Кальяры. Не дзіўна, што сёння менавіта прадстаўнікі італьянскага рэгіёна Сардзінія, які шчыльна супрацоўнічае з нашай краінай у сферы культуры і адукацыі, ініцыявалі культурную акцыю ў гонар свайго слаўтага земляка.

У прыватнасці, у Нацыянальным гістарычным музеі і Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку «Нясвіж» даў бясплатныя канцэрты творчы калектыў *Tenores Su Cunsonu Santu Juanne de Thiesi*, які пазнаёміў беларускую публіку са стылем сардзінскіх харавых спеваў — між іншым, у 2005 годзе ён быў унесены ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА як узор унікальнасці і прыгажосці. Акрамя таго, сёння італьянскія спецыялісты па культуры прадставілі ў Нясвіжы фотавыстаўку «Джавані Марыя Бернардоні на Сардзініі», дзе можна ўбачыць работы архітэктара на італьянскім востраве і знайсці іх падабенства з беларускімі гістарычнымі помнікамі, а таксама правялі навуковы семінар аб ролі Бернардоні ў кантэксце культурных сувязяў нашых краін.

Вікторыя ЗАХАРАВА.

Кажуць, калі ў адказ на апублікаванае пісьмо было вырашана сабрацца ўсім разам, у тым ліку з прадстаўнікамі ўлады, і запытацца, што менавіта не задавальняе кінасупольку, тая знайшла пералічыць толькі тое, што ёй падабаецца. Так ці інакш Дзітэр Кослік паабяцаў не працягваць свой кантракт, а значыць, сёлетні Берлінале для яго апошні.

«Божа, нарэшце ён сыходзіць», — сказаў знаёмы кінакрытык і праграмер з Берліна, на думку якога з Кослікам Берлінале ператварылася ў незразумелую і ў нечым бессэнсоўную канструкцыю, што расплываецца ў сваіх дэфініцыях і задачах. Сябра прызнаўся, што пару гадоў уваголе не хадзіў на паказы Берлінале кінафестывалю з-за таго, маўляў, што сапраўды

чыцца да падзеі, але таксама зразумела, што лаборнікі сапраўднага мастацтва могуць задацца пытаннем, што тут увогуле адбываецца і ці на карысць гэта сферы кіно.

Прынамсі, на сёлетнім Берлінале адбыліся сусветныя прэм'еры фільмаў Агнешкі Холанд, Франсуа Азона, Фаціха Акіна, Андрэ Цешына, Дэнэ Катэ і іншых, а сусветныя прэм'еры такіх аўтараў прыцягваюць так ці інакш. Агнешка Холанд прадставіла сваю маштабную карціну «Гарэт Джонс» пра журналіста, які ў пачатку 1930-х стаў сведкам галадомору ў Савецкім Саюзе. Фаціх Акін таксама заснаваў сваю работу на рэальных падзеях і зняў іранічную «Залатую пальчатку» пра вычварэнца і забойцу Фрыца Хонку, які ў 1970-х схаваў у сваёй кватэры расчлянёнку чатырох жанчын. Дэнэ Катэ прадставіў «Анталогію горада-прывіда», у якой поруч з жывымі насельнікамі

